

Kultūras ministrija

ES fondu Darbības programmas
SAM 5.5.1.

**Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un
dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos
pakalpojumus**

04/12/2015

Kultūras ministrija

Kultūras mantojums sastāv no uzkrātu **resursu kopuma**, kas saņemts mantojumā no pagātnes un kas, neatkarīgi no piederības, indivīdu un sabiedrības uztverē tiek uzskatīti par vērtību, pārliecības, zināšanu, tradīciju atspoguļotājiem un paudējiem.

Tas **ietver** arī **vidi**, kas izveidojusies cilvēku un vietu mijiedarbībā, laikam ejot. Kultūras mantojumam **piemīt arī ekonomiska vērtība**, daudzu pasaules valstu attīstībai tas dod izšķirošu lomu.

Dabas kapitālu veido ekosistēmu elementu kopums, kas rada un uztur cilvēces eksistencei nepieciešamus dabas resursus un ekosistēmu pakalpojumus.

Kultūras ministrija

ES fondu Darbības programmas nosacījumi:

- atbalsts objektiem ar lielāko **apmeklētības potenciālu**
- objekta attīstība paredzēta vietējo pašvaldību **attīstības programmās**
- objekta ilgtermiņa **darbības stratēģija** (objekta finansiālā patstāvība)
- objekta attīstība veicina ekonomisko izaugsmi attiecīgajā teritorijā (**pakalpojumu attīstība**)

Kultūras ministrija

Specifiskā atbalsta mērķa sasniedzamie rezultāti

Atbalstīto kultūras un dabas mantojuma objektu
un tūrisma objektu apmeklējumu paredzamā
skaits pieaugums (līdz 2023.gadam) –
pieaug par 140 000 apmeklējumiem

Atbalstīto dabas un kultūras mantojuma objektu
skaits – 15

Jaunradīto pakalpojumu skaits atbalstītajos
objektos – 15

Nakšņojumu skaita palielinājums tūristu mītnēs
Latvijas teritorijā: mērķis - 4 028 892

Kultūras ministrija

Svarīgākās komponentes teritoriju prioritizēšanai

Kultūras tūrisma galamērķi*/ kultūras norišu populārākā apmeklējuma teritorijas, kurās jau patlaban ir koncentrējušās sabiedriski aktīvas kopienas, kā arī ir augsts kultūras pieejamības īpatsvars; kā arī – objekti to tuvākajā apkārtnē līdz pat 20 km attālumam

Populārākie **tūrisma galamērķi** (piemēram, lielās pilsētas, nacionālie parki, piekraste);

Valsts nozīmes kultūras pieminekļu izvietojums/ īpatsvars teritorijās

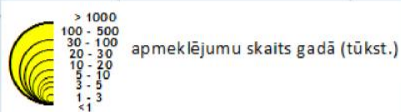
VKPAI definētie septiņi **kultūras mantojuma ceļi**/ koridori, t.i., tematiski diferencēti, vēsturiskajā attīstībā balstīti galamērķi un maršruti (Brīvības, Daugavas, Baltijas, Līvu, Jēkaba, Gaismas, Māras ceļš), ietver tranzīta ceļus un tiešo to tuvumu nokļūšanai līdz attiecīgajam galamērķim;

Pakalpojumu centri (informatīvais, mārketinga un attīstības plānošanas aspekts) un pieminekļu izvietojums, kā arī attālums līdz magistrālajiem ceļiem, pakalpojumu centriem, citām pieprasītām tūrisma aktivitātēm

Nozīmīgas **dabas mantojuma vērtības** (nacionālais parks, nacionālajā *UNESCO* sarakstā ietilpstošs objekts, aizsargājamo ainavu apvidus, dabas parks – *Natura 2000* teritorija)

Materiālā kultūras mantojuma resursi Latvijā

- valsts nozīmes aizsargājamie kultūras pieminekļi un apmeklējums tūristu piesaistēs

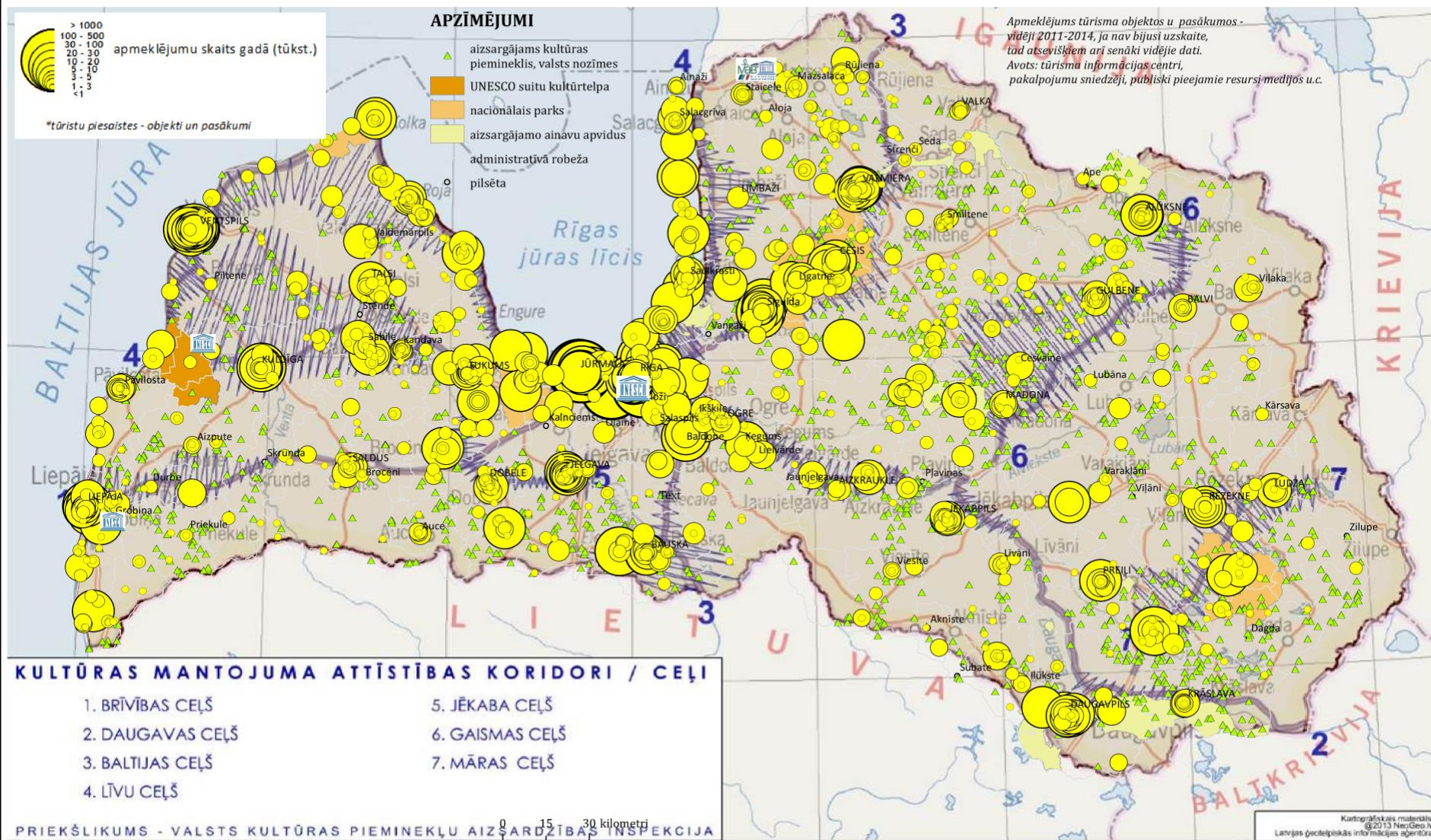

APZĪMĒJUMI

- aizsargājams kultūras piemineklis, valsts nozīmes
- UNESCO suitu kultūrtelpa
- nacionālais parks
- aizsargājamo ainavu apvidus
- administratīvā robeža
- pilsēta

*tūristu piesaistes - objekti un pasākumi

Apmeklējums tūrisma objektos un pasākumos - vidēji 2011-2014, ja nav bijusi uzskaitē, tad atsevišķiem arī senāki vidējie dati.
Avots: tūrisma informācijas centri, pakalpojumu sniedzēji, publiski pieejamie resursi-medijos u.c.

KULTŪRAS MANTOJUMA ATTĪSTĪBAS KORIDORI / CEĻI

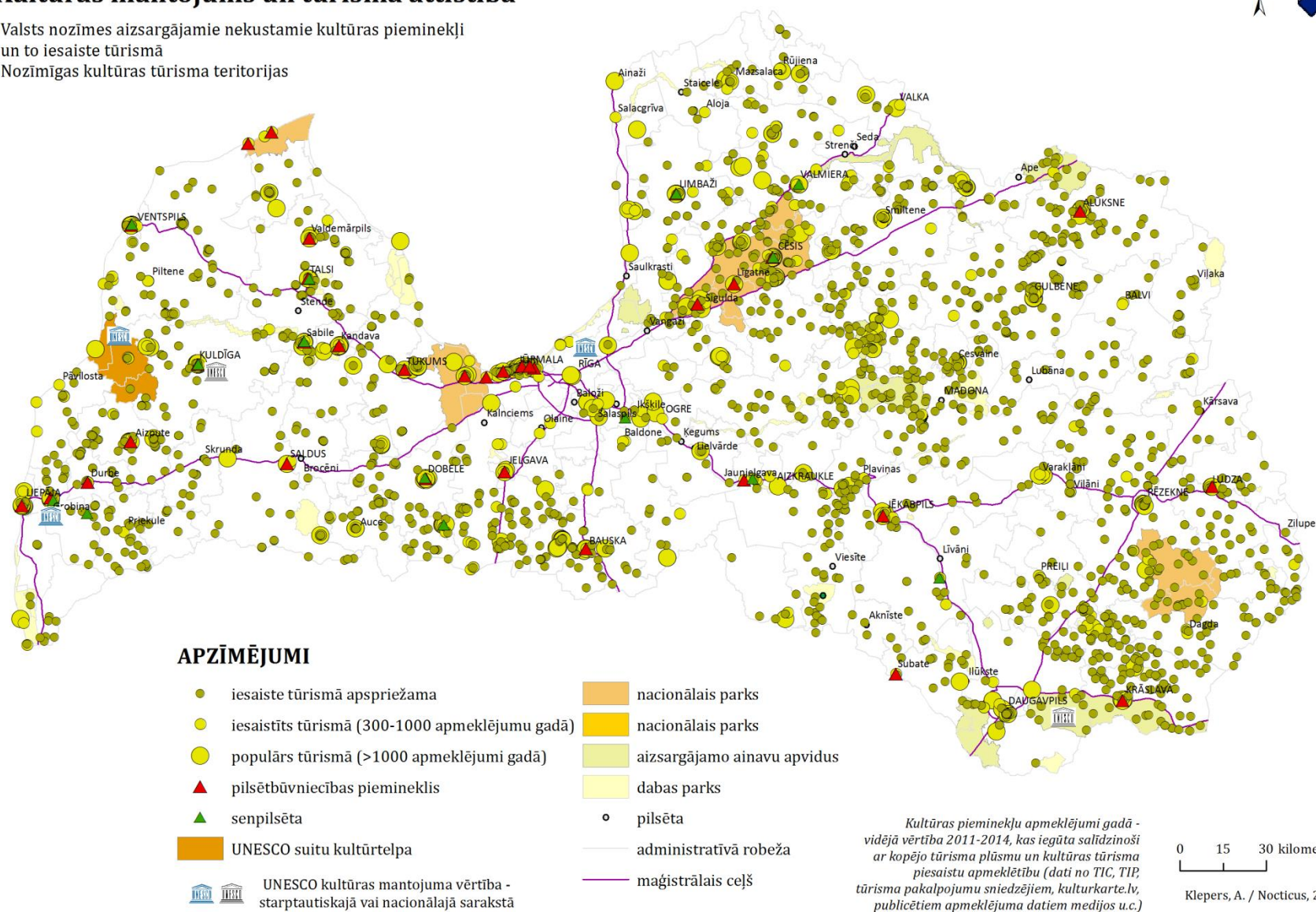
1. BRĪVĪBAS CEĻŠ
2. DAUGAVAS CEĻŠ
3. BALTIJAS CEĻŠ
4. LĪVU CEĻŠ
5. JĒKABA CEĻŠ
6. GAISMAS CEĻŠ
7. MĀRAS CEĻŠ

PRIEKŠLIKUMS - VALSTS KULTŪRAS PIEMINEKĻU AIZSARGĪBAS INSPEKCIJA

Kultūras mantojums un tūrisma attīstība

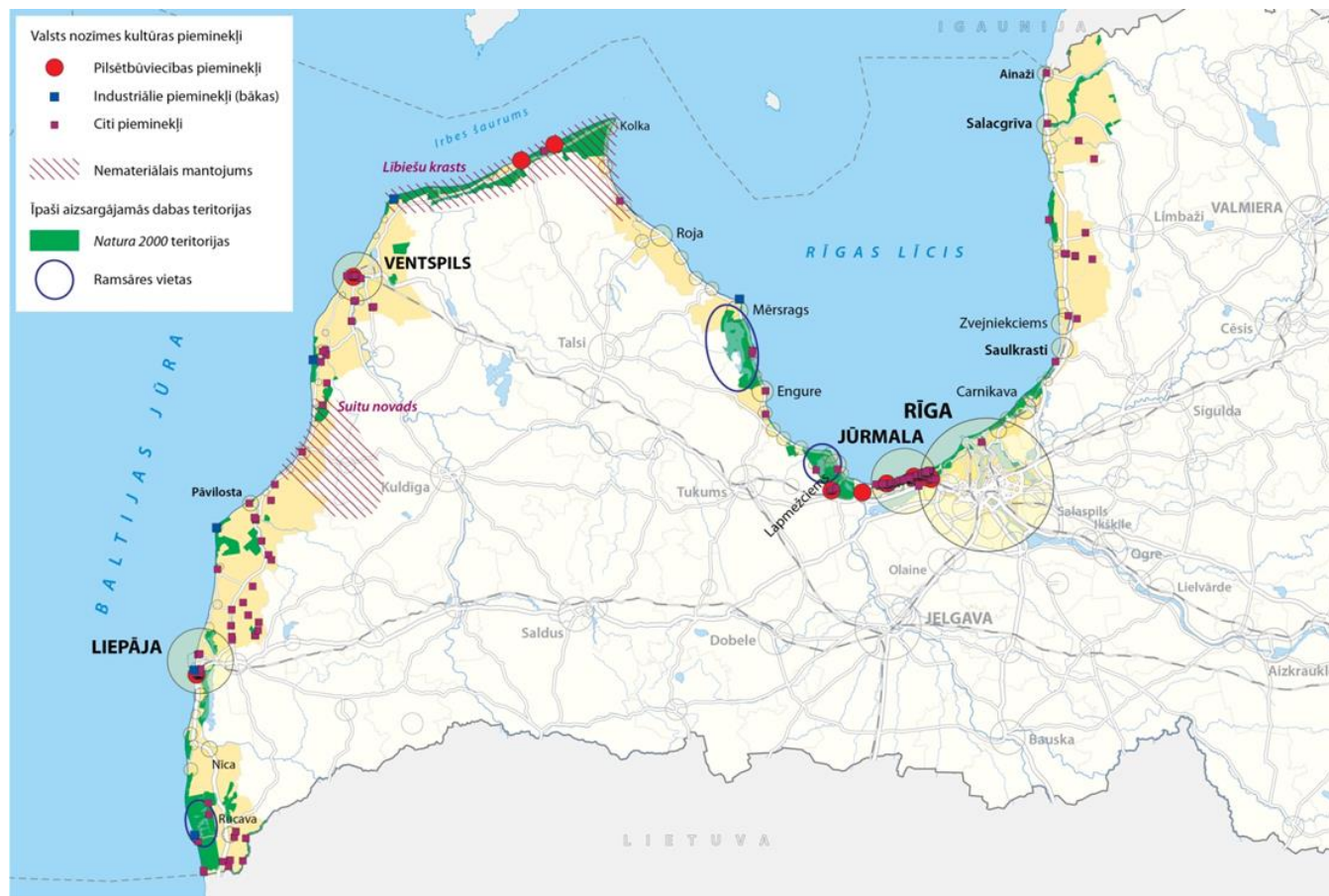
Valsts nozīmes aizsargājамie nekustamie kultūras pieminekļi
un to iesaiste tūrismā
Nozīmīgas kultūras tūrisma teritorijas

Kultūras ministrija

Dabas un kultūras mantojuma vērtības piekrastē:

Kultūras ministrija

Teritoriju atlasē izvirzītas četras kategorijas/ prioritātes:

1.prioritāte: Nozīmīgs nekustamais kultūras mantojums – atbilst **starptautiskas nozīmes** (*UNESCO* atzīts) vai **valsts nozīmes** (iekļauts valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā) aizsargājamo kultūras pieminekļu statusam. Telpiski šīs grupas pieminekļi izvietoti vienotās kultūras un dabas mantojuma teritorijās – *UNESCO* atzīta kultūras mantojuma telpa, nacionālais parks un aizsargājamo ainavu apvidus. Papildus arī pilsētu vēsturiskie centri – kuru statuss ir valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļi – vecpilsētas ar lielāku tūrismu atbalstošu pakalpojumu piekļuvi.

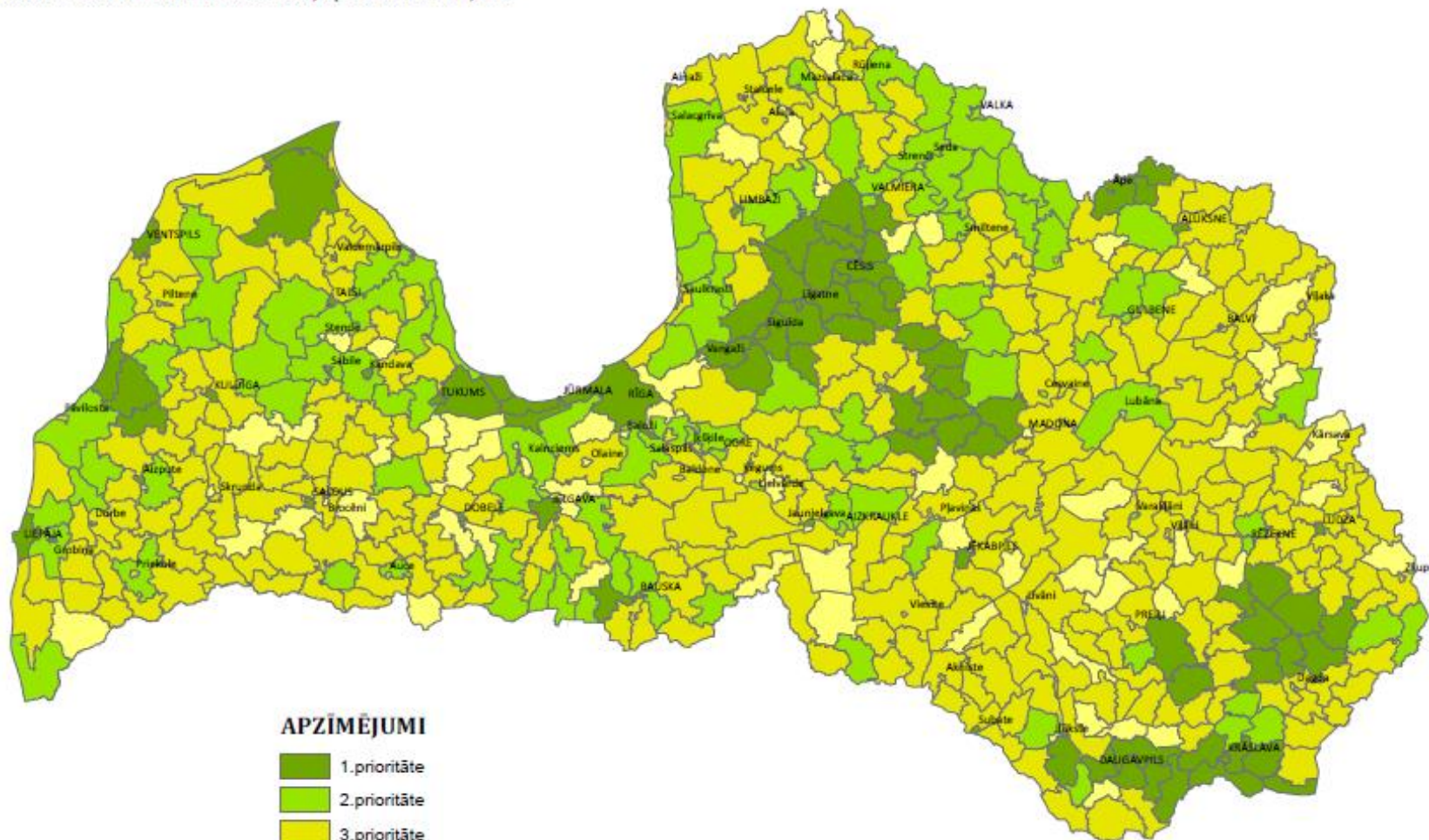
2.prioritāte: Nozīmīgs nekustamais kultūras mantojums – atbilst valsts nozīmes (iekļauts valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā) aizsargājamo kultūras pieminekļu statusam. Pamatā atrodas ārpus vienotām kultūras un dabas mantojuma teritorijām – *UNESCO* atzītas kultūras mantojuma telpas, nacionālajiem parkiem, aizsargājamo ainavu apvidiem vai pilsētībūvniecības pieminekļiem, taču vienlaicīgi ir ar labu piekļuvi, tuvumā pakalpojumu centriem un citām tūristu piesaistēm, kas jau apliecinājušas konkurētspēju ar augstāku apmeklētību (virs 1000 apmeklējumiem gadā). Te iekļauti arī tie pagasti, kuri atrodas *Natura 2000* teritorijās – dabas parkos, ja tajos bez arheoloģiskajiem kultūras pieminekļiem atrodas valsts nozīmes citi aizsargājamie kultūras pieminekļi (arhitektūras, vēsturiskais vai industriālais).

3.prioritāte: Teritorijas, kur ir nozīmīgi nekustamie kultūras mantojuma pieminekļi – ar valsts nozīmes statusu, taču tiem ir zemāka līdzšinējā tūrismā iesaistes pakāpe, attālinātāka piekļuve, citu pieprasītu tūrisma aktivitāšu tuvuma trūkums, lielāks attālums līdz galvenajiem tūrisma pakalpojumu centriem.

4.prioritāte: teritorijas, kurās nav valsts nozīmes aizsargājamo kustamo kultūras pieminekļu, taču tajās atrodas vietējas nozīmes aizsargājamie kultūras pieminekļi vai ir resursi, kas potenciāli par šādiem pieminekļiem var kļūt.

Kultūras mantojums un tūrisma attīstība

Kultūras tūrismam atbalstāmo teritoriju prioritāšu sadalījums

APZĪMĒJUMI

- 1.prioritāte
- 2.prioritāte
- 3.prioritāte
- 4.prioritāte

• pilsēta

— pilsētas vai pagasta robeža

Kultūras tūrismam atbalstāmo teritoriju prioritāšu sadalījums veidots četrās kategorijās pagastu un pilsētu mērogā. Prioritāšu kategoriju sadalījuma kritēriji skaidroti pievienotajā eksplikācijā.

0 15 30 kilometri

Klepers, A. / Nocticus / VIA, 2015

Kultūras ministrija

Projektu ieceru veidošanas pamatprincipi

- Objektu un pakalpojumu pudurošanās, tīklveida sadarbības veicināšana un **tematiski vienotu piedāvājumu veidošana**;
- Sadarbībā veidoti projekti – īsteno **pašvaldības** sadarbībā ar kultūras un dabas mantojuma pieminekļu īpašniekiem (biedrībām, nodibinājumiem vai reliģiskām organizācijām, juridiskas vai komercregistrā registrētas fiziskas personas) komersantiem, valsts pārvaldes iestādēm, plānošanas reģioniem
- Apmeklētāju/ tūristu plūsmas pastiprināšana un **apmeklētības kāpināšana** vietās, kas atrodas tuvu jau esošajai plūsmai un pakalpojumu centriem

Kultūras ministrija

Kultūras mantojuma objekti

- nodrošināta publiska pieejamība (dienu skaits gadā);
- saturs ir saistīts ar kultūras pieejamības veicināšanu un kultūras aktivitātēm*;

*piemēram: ekspozīcija, kultūras un mākslas telpa, kultūras izziņas centrs, radošo industriju atbalsta centrs jaunu pakalpojumu un produktu veidošanai, senās amatniecības prasmju darbnīca, rezidenču centrs, nozīmīgas vietējo kopienu pulcēšanās vietas/ sabiedriski centri, piemēram – sakrālās celtnes

- ir veikta pieminekļa izpēte, ir skaidrs kādas funkcijas var attīstīt respektējot objekta kultūrvēsturisko vērtību, ir iestrādes pakalpojuma attīstīšanai;

- atrodas tūrisma atbalstošu pakalpojumu tuvumā (naktsmītnes, ēdināšana) un citi tūrisma sistēmas elementi – ērta fiziska piekļuve un citu pakalpojumu tuvums;

- **objekta atjaunošanā tiek ievērota kultūras pieminekļu restaurācijas principi un labā prakse, lai panāktu kultūrvēsturisko vērtību maksimālu saglabāšanu**

Kultūras ministrija

Pakalpojumi

Pakalpojuma izveides pamatvērtības:

kvalitāte, ilgtspējība, inovācija, eksportspēja, augsta pievienotā vērtība, tūristu iesaiste, kā arī pieredzes gūšana (individualizācija), sadarbība konkurētspējas veicināšanai

- rada atšķirīgumu (balstīti reģionāla vai lokālā identitātē, pastiprina galamērķa pozicionējumu) un paaugstina pieprasījumu - tematiskā specializācija
- attīsta augstāku pievienoto vērtību kultūras piemineklim, radot vērtīgu, unikālu pieredzējumu
- objekta darbības modelis – ilgtermiņa darbības stratēģijā

Resursi: festivāli, arhitektūra (koka arhitektūra, jūgendstils, pilis un muižas, pilsētu vēsturiskie centri, sakrālas ēkas u.c.), Latvijas kultūras kanonā iekļautās vērtības, nemateriālais kultūras mantojums (amatu prasmes, rituāli), dizains, radošie kvartāli, muzeji, tematiski parki, radošas pilsētvides, kultūrtelpas, ko vietējie iedzīvotāji un tūristi atzīst par savdabīgām un īpašām dzīves stila vērtībām, lokālā gastronomija, ar militāro mantojumu saistītas vietas

Kultūras ministrija

Laika grafiks SAM

5.5.1.aktivitātes ieviešanai

SAM 5.5.1. sākotnējās ietekmes izvērtējums –
2015. gada novembris

Uzsākta kritēriju, MK noteikumu saskaņošana
2015.gada novembris

Kritēriju, MK noteikumu apstiprināšana -
2016.gadajanvāris

Projektu ideju priekšatlase – 2016.gada 1.ceturksnis

Projektu atlase – 2016.gada I puse

Kultūras ministrija

Paldies!

Zanda Saulīte
Kultūras ministrijas ES fondu departamenta Finanšu instrumentu attīstības nodaļas vadītāja,
67 330 316
Zanda.Saulite@km.gov.lv